

Sygn. I C 313/16

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 10 sierpnia 2017 r.

Sąd Okręgowy w Częstochowie I Wydział Cywilny

w składzie następującym:

Przewodniczący: SSO Andrzej Nowak

Protokolant: Ewa Lenartowicz

po rozpoznaniu w dniu 1 sierpnia 2017 r. w Częstochowie

na rozprawie

sprawy z powództwa E. G. i A. G. (1)

przeciwko (...) S.A. w W.

o zapłatę

1. zasądza od pozwanego (...) S.A. w W. na rzecz powodów E. G. i A. G. (1) solidarnie kwotę 119.651,01 złote (sto dziewiętnaście tysięcy sześćset pięćdziesiąt jeden złotych jeden grosz) z ustawowymi odsetkami za opóźnienie w wysokości 7 % w stosunku rocznym tj. wysokości równej sumie stopy referencyjnej Narodowego Banku Polskiego i 5,5 punktów procentowych od kwoty 80.000 zł (osiemdziesiąt tysięcy złotych) od dnia 25 marca 2016r. do dnia zapłaty oraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od kwoty 39.651,01 (trzydzieści dziewięć tysięcy sześćset pięćdziesiąt jeden złotych jeden grosz) od dnia 25 kwietnia 2017r. oraz kolejnymi odsetkami ustawowymi za opóźnienie w razie zmiany ich wysokości do dnia zapłaty;
2. w pozostałej części powództwo oddala;
3. zasądza od pozwanego na rzecz powodów solidarnie kwotę 12.474 złotych (dwanaście tysięcy czterysta siedemdziesiąt cztery złote) tytułem zwrotu kosztów procesu;
4. nakazuje pobrać od pozwanego na rzecz Skarbu Państwa (Sądu Okręgowego w Częstochowie) kwotę 1983 złotych (jeden tysiąc dziewięćset osiemdziesiąt trzy złote) tytułem nieuiszczonej opłaty sądowej od rozszerzonej części powództwa.

Sygn. akt I C 313/16

UZASADNIENIE

Powodowie E. i A. G. (1) pozwem z dnia 21 lipca 2016 r. domagali się zasądzenia solidarnie na ich rzecz od pozwanego (...) S.A. W W. kwoty 80.000 zł tytułem odszkodowania wraz z odsetkami za opóźnienie liczonymi od dnia 25 marca 2016 r. do dnia zapłaty, za uszkodzenie domu mieszkalnego powodów, znajdujących się w domu sprzętów i innych elementów wyposażenia na skutek zalania wodą a ponadto zasądzenia kosztów procesu.

Pismem procesowym z dnia 10 marca 2017 r. powodowie zmienili powództwo w zakresie wysokości żądanego roszczenia i wnieśli o zasądzenie od pozwanego kwoty 119.651,01 zł wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie liczonymi od dnia 25 marca 2016 r. do dnia zapłaty.

W uzasadnieniu pozwu powodowie wskazali, iż są właścicielami budynku mieszkalnego jednorodzinnego, położonego przy ul. (...) w Z.. W dniu 7 maja 2015 r. powodowie zawarli z pozwanym umowę ubezpieczenia domu i rodzina w wariantcie (...), nr polisy (...) na okres od 9 maja 2015 roku do dnia 9 maja 2016 r. Przedmiotowa umowa obejmowała m. in. ryzyko od zalania nieruchomości. Suma ubezpieczenia domu mieszkalnego raz z pomieszczeniami przynależnymi i stałymi elementami wyniosła 450 000 zł, natomiast suma ubezpieczenia ruchomości domowych wraz ze stałymi elementami wyniosła 10 000 zł.

Powodowie w dniu 10 lutego 2016 r., po powrocie z ferii zimowych zauważyli, że ich dom w następstwie awarii instalacji wodnej uległ zalaniu na skutek czego uszkodzony został dom, sprzęty się w nim znajdujące oraz elementy wyposażenia.

W związku z tym powodowie zgłosili szkodę pozwanemu, przedstawili mu kosztorysy naprawy oraz ekspertyzy wskazujące na rozmiar wyrządzonych zalaniem szkód i koszty niezbędne do naprawiania szkód i przywrócenia poprzedniego stanu nieruchomości. Powodowie wynajęli też sprzęt do osuszania powietrza w celu zmniejszenia skutków awarii instalacji. Ubezpieczyciel po przeprowadzonym postępowaniu likwidacyjnym przyznał im odszkodowanie w wysokości 20.082,88 zł, w tym kwotę 18.878,18 zł tytułem uszkodzonych elementów stałych oraz kwotę 1.204,70 zł tytułem uszkodzonych ruchomości domowych. Powodowie zakwestionowali wysokość wypłaconej sumy i przesłali pozwanemu dokumentację w postaci kosztorysów obrazujących zakres robót. Z uwagi na brak reakcji pozwanego w dniu 25 maja 2016 r. skierowali do niego wezwanie do zapłaty kwoty 299.490,35 zł. Następnie powodowie przedstawili pozwanemu kolejną dokumentację potwierdzającą wysokość szkody. Na skutek pism powodów pozwany w dniu 7 czerwca 2016 r. wypłacił powodom kwotę 32.881,75 zł, w tym 27.618,11 zł tytułem uszkodzonych elementów stałych, 4.058,94 zł tytułem instalacji elektrycznej oraz 1.204,70 zł tytułem uszkodzonych ruchomości domowych. Następnie w dniu 30 czerwca 2016 r. pozwany dodatkowo wypłacił kwotę 9.700,60 zł w tym kwotę 6.722,45 zł tytułem najmu osuszaczy, 2.331,75 zł tytułem kosztów zużytej energii oraz 646,40 zł tytułem naprawy lustra. Pozostała część żądania powodów nie została uwzględniona przez pozwanego.

Pozwany (...) Spółka Akcyjna z siedzibą w W. w odpowiedzi na pozew (k. 430) wniósł o oddalenie powództwa i zasądzenie na jego rzecz kosztów procesu .

W uzasadnieniu odpowiedzi na pozew wskazał, iż w toku postępowania likwidacyjnego powodom wypłacono łączną kwotę 42 582,35 zł i zdaniem pozwanego kwota ta w całości odpowiada wysokości poniesionej przez powodów szkody. Pozwany wskazał, iż dokonał kompleksowej oceny zakresu i wysokości szkody i na tej podstawie dokonał stosownego wyliczenia, uwzględniając postanowienia OWU. Jednocześnie pozwany zarzucił, iż powodowie nie wykazali szkody ponad wypłaconą kwotę albowiem przedstawili jedynie kosztorys ofertowy co nie czyni zadość postanowieniom § 34 OWU oraz zakwestionował wyliczenia w kosztorysie zawarte, uznając je za zawyżone.

Sąd ustalił, co następuje :

Strony w dniu 7 maja 2015 r. zawarły umowę ubezpieczenia budynku mieszkalnego położonego przy ul. (...) w Z., polisa nr (...), wariant (...), której przedmiotem było ubezpieczenie od następującego ryzyka: ogień, naturalne zdarzenia i zalanie, z okresem ubezpieczenia od 9 maja 2015 r. do 9 maja 2016 r.

(dowód : polisa nr (...), k. 47-50).

W dniu 20 lutego 2016 r. powodowie, po powrocie z ferii zimowych stwierdzili zalanie domu na skutek awarii instalacji wodnej

(dowód : zeznania powoda A. G. k. 621-626).

Powodowie zgłosili zaistniałą szkodę pozwanemu niemniej jednak pozwany jedynie w części uznał roszczenie powodów. Pozwany na podstawie sporządzonego kosztorysu przyznał powodom odszkodowanie w wysokości 20.082,88 zł, w tym kwotę 18.878,18 zł tytułem uszkodzonych elementów stałych oraz kwotę 1.204,70 zł tytułem uszkodzonych ruchomości domowych. Powodowie zakwestionowali wypłaconą kwotę i przesłali pozwanemu

dokumentacje w postaci kosztorysów i z uwagi na brak reakcji pozwanego w dniu 25 maja 2016 r. powodowie skierowali do Towarzystwa (...) wezwanie do zapłaty kwoty 299.490,35 zł. Następnie powodowie przedstawili pozwanemu kolejną dokumentację potwierdzającą wysokość szkody. Na skutek pism powodów pozwany w dniu 7 czerwca 2016 r. wypłacił powodom kwotę 32.881,75 zł, w tym 27.618,11 zł tytułem uszkodzonych elementów stałych, 4.058,94 zł tytułem instalacji elektrycznej oraz 1.204,70 zł tytułem uszkodzonych ruchomości domowych. Następnie w dniu 30 czerwca 2016 r. pozwany dodatkowo wypłacił kwotę 9.700,60 zł w tym kwotę 6.722,45 zł tytułem najmu osuszaczy, 2.331,75 zł tytułem kosztów zużytej energii oraz 646,40 zł tytułem naprawy lustra. Pozwany za bezsporne uznał udokumentowane fakturami koszty osuszania budynku i zużycia energii elektrycznej oraz odszkodowanie z tytułu uszkodzonych ruchomości domowych, w pozostałej zaś części żądanie powodów nie zostało uwzględnione przez pozwanego.

Dowód: pismo z dnia 23.03.2016 r. wraz z kosztorysem k. 182-222; pismo z dnia 24.02.2016 r. k. 138-139; pismo z dnia 5.04.2016 r. wraz z kosztorysem k. 223-388; wezwanie do zapłaty z dnia 25.05.2016 r. wraz z potwierdzeniem nadania k. 389-392; pismo z dnia 1.06.2016 r. wraz z załącznikami k. 393-407; pismo z dnia 6.06.2016 r. wraz z potwierdzeniem wypłaty odszkodowania k. 408-409; pismo z dnia 29.06.2016 r. wraz z potwierdzeniem wypłaty odszkodowania k. 410-411; przesłuchanie powoda A. G. k. 621-626)

W następstwie zalania budynku powodów doszło do szkody w nieruchomości powodów położonej w Z. przy ul. (...), w konsekwencji wysokość kosztów niezbędnych do usunięcia szkody przedstawia się następująco:

- kwota 5.849,91 zł netto tj. 6317,90 zł – koszt osuszenia i przeglądu instalacji elektrycznej, wymiany uszkodzonego osprzętu oraz uruchomienia instalacji elektrycznej;
- kwota 3200 zł – koszt naprawy schodów;
- kwota 6300 zł – koszt naprawy drzwi wewnętrznych do sypialni, łazienki na parterze, drzwi wejściowych do przedpokoju na parterze i drzwi do piwnicy (łącznie z montażem i demontażem);
- kwota 646,40 zł – koszt naprawy lustra,
- kwota 2250 zł – koszt doprowadzenia mebli do stanu przed zalaniem;
- kwota 6722,45 zł – koszt wynajmu osuszaczy w celu osuszania budynku;
- kwota 1 798 zł koszt zużytej energii elektrycznej przez sprzęt do osuszania;

Łączny koszt naprawienia szkody powstałej w wyniku zalania budynku mieszkalnego powodów wyniósł 134.998,61 zł brutto.

(dowód: dokumentacja fotograficzna 122-137; pismo -wycena szkód i napraw z dnia 26.02.2016 r. k. 142; ekspertyza techniczna k. 143-150; kosztorys powykonawczy k. 151-159; wycena naprawy schodów i drzwi z dnia 29.02.2016 r. k. 160-161; umowa wypożyczenia z dnia 25.02.2016 r. k. 162; faktura Vat (...) z dnia 11.03.2016 r. k.163; umowa najmu maszyny budowlanej z dnia 29.02.2016 r. k. 164; faktura Vat (...) z dnia 14.03.2016 r. k. 165; faktura Vat (...) z dnia 22.03.2016 r. k. 166; umowa najmu sprzętu budowlanego (...) z dnia 25.02.2016 r. k.167; faktura nr (...) z dnia 11.05.2016 r. k. 168; potwierdzenie transakcji z dnia 30.03.2016 r. k. 169; potwierdzenie wykonania przelewu krajowego z dnia 2.05.2016 r. k. 170; umowa najmu maszyny budowlanej z dnia 18.03.2016 r. k. 171; faktura (...) z dnia 11.05.2016 r. k. 172; faktura vat nr (...) z dnia 16.11.2015 r. k. 173-175; faktura vat nr (...) z dnia 25.05.2016 r. k. 176-178; faktura nr (...) z dnia 11.03.2016 r. k.179; pismo z dnia 2.03.2016 r. k. 180; pismo z dnia 11.03.2016 r. k. 181; kosztorys k. 186-222; pismo z dnia 5.04.2016 r. wraz z kosztorysem ofertowym k. 223-388; pismo z dnia 1.06.2016 r. wraz z wyceną lustra k. 393-394; faktura Vat (...) z dnia 11.03.2016 r. k. 395; faktura vat (...) z dnia 14.03.2016 r. k. 396; faktura vat (...) z dnia 22.03.2016 k. 397; faktura vat nr (...) z dnia 11.05.2016 r. k. 398; faktura vat (...) z dnia 11.05.2016 r. k. 399; faktura vat nr (...) z dnia 25.05.2016 r. k. 400-402; faktura V at nr (...) z dnia 16.11.2015 r. k. 403-405; faktura nr (...) z dnia 11.03.2016 r. k. 406; wycena lustra z dnia 8.03.2016 r. k. 407; opinia biegłego z zakresu

budownictwa lądowego wyceny robót budowlanych A. K. z dnia 30.12.2016 r. k. 483-560, zeznania świadków T. K. i A. M. k. 587-591; uzupełniająca opinia biegłego k. 593-597; zeznania powoda A. G. k. 621-626.

Powyższy stan faktyczny nie był co do zasady przedmiotem sporu. Pozwany nie kwestionował co do zasady swej odpowiedzialności gwarancyjnej wynikającej z łączącej strony umowy ubezpieczenia. Osłą sporu była wysokość odszkodowania należnego powodom tytułem naprawienia szkody spowodowanej zalaniem domu powodów w następstwie awarii instalacji wodnej. Stan faktyczny ustalono w oparciu o okoliczności bezsporne, dowody z dokumentów, zeznania świadków T. K. i A. M. oraz zeznania powoda A. G.. Sąd dokonał ustaleń również w oparciu o dowód z obiektywnej opinii biegłego sądowego oraz z opinii uzupełniającej, oceniając je jako rzetelne logiczne i spójne. Opinia biegłego została sporządzona nie tylko po zbadaniu przez biegłego akt sprawy, w tym dokumentacji fotograficznej, ale też po przeprowadzeniu oględzin nieruchomości powodów.

Wniosek pozwanego o dopuszczenie dowodu z kolejnej opinii biegłego na te same okoliczności, co sporządzona w sprawie opinia biegłego K. został oddalony z uwagi na nieprzydatność. Wskazać bowiem należy, iż opinia biegłego A. K. została sporządzona w sposób wyczerpujący, logiczny i spójny natomiast dopuszczenie dowodu z kolejnej opinii biegłego prowadziłyby jedynie do przewlekłości postępowania.

Sąd dał wiarę zgromadzonym w sprawie dowodom w postaci dokumentów : opinii i ekspertyz prywatnej wykonanych na zlecenie powodów w zakresie zgodnym z treścią opinii biegłego. Wskazać bowiem należy, iż część prac wskazana w dokumentach prywatnym nie była niezbędna aby usunąć doprowadzić nieruchomość powodów do stanu przed zalaniem, a także wycena w szkód częściowo okazała się zawyżona. Sądu dał wiarę również zeznaniom świadków oraz powoda, których treść nie były zresztą kwestionowana przez strony. Zeznania te okazały się logiczne, konsekwentne i spójne.

W świetle powyższych ustaleń Sąd zważył , co następuje :

Niesporne jest w sprawie, że budynek stanowiący własność powodów na skutek zalania uległ uszkodzeniu i wymagał robót naprawczych, które zatrzymały jego dalsze niszczenie i umożliwiły korzystanie z niego zgodnie z przeznaczeniem. Z materiału dowodowego wynika, iż nie wszystkie szkody powstałe na skutek zalania zostały usunięte i w tym zakresie powodowie przedstawili kosztorys ofertowy w miejsce dowód zapłaty za wykonane prace. Jak wynika z opinii biegłego A. K. część kosztów zgłoszonych pozwanemu przez powodów była uzasadniona. Biegły skontrolował bowiem kosztorysy ofertowe powodów biorąc pod uwagę zasadność przeprowadzenia prac, jak również wysokość wskazanych kosztów z tytułu ich wykonania.

Jak wynika z opinii biegłego, która nie została przez pozwaną skutecznie podważona w toku niniejszego procesu, jako zasadne uznać należało koszty na łączną kwotę 134.998,61 zł brutto.

Powodowie przedstawili kosztorys ofertowy „elementów stałych” budynku na kwotę 277.660,44 zł brutto, co jednak nie mogło zostać w całości uwzględnione. Kosztorys ten został poddany analizie biegłego pod kątem zasadności wskazanych robót. Biegły wskazał, iż część robót nie jest celowa a część, można wykonać w inny, mniej kosztowny sposób i w konsekwencji sporządził własny kosztorys naprawczy, który nie został skutecznie podważony przez pozwaną. Powodowie natomiast nie kwestionowali zasadniczej opinii biegłego, jak opinii uzupełniającej, w pełni dzieląc jej wnioski.

Biegły sporządził kosztorys co do zasady zgodnie z postanowieniami § 34 ust. 13 OWU tj. kosztorys oparto o technikę szczegółową (katalogi KNR) i stawkę robocizny, ceny jednostkowe pracy sprzętu oraz ceny materiałów wg bazy cenowej S. na I kw (...) r. Natomiast w przypadku braku możliwości sporządzenia wyceny na podstawie OWU stanowiących integralną część umową łączącej strony, biegły zastosował inną metodę wyceny, co należy uznać za w pełni uzasadnione. Wskazać bowiem należy, iż OWU nie regulują sytuacji braku możliwości sporządzenia kosztorysu szczegółowego naprawy poszczególnych elementów uwzględniając § 34 ust.13 OWU. Niewątpliwie w takiej sytuacji treść OWU winna być interpretowana na korzyść ubezpieczonego. Wskazać bowiem należy, iż treść wzorca umownego ubezpieczyciela powinna być klarowna i jasna tak aby ubezpieczający już na etapie zawarcia umowy wiedział, według

jakich zasad zlikwidowana zostanie ewentualna szkoda (vide: Wyrok Sądu Najwyższego – Izba Cywilna z dnia 20 grudnia 2012 r., IV CSK 257/12; wyrok SN z dnia 10.06.2016 r., sygn. akt IV CSK 624/15).

W konsekwencji, wbrew stanowisku pozwanego za zasadne uznać należało zgłoszone przez pozwanego koszty naprawy mebli, stolarki drzwiowej i schodów, które to koszty zostały ustalone na podstawie kosztorysu powykonawczego. Wycena ta nie została wykonana metodą kalkulacji szczegółowej z zastosowaniem Katalogów Norm Rzeczowych oraz średnich cen i średnich wskaźników narzutów z publikacji wydawnictwa (...), bowiem jak biegły w opinii uzupełniającej wskazał, nie jest możliwe sporządzenie kosztorysu szczegółowego naprawy tych elementów za pomocą katalogów KNR, a ceny jednostkowe tych robót nie znajdują się w bazie S. (k. 594). Dziwi natomiast zarzut sposobu wyceny przez biegłego naprawy mebli, stolarki drzwiowej i schodów oraz wyceny naprawy mebli, w sytuacji gdy pozwany właśnie w ten sposób w toku postępowania likwidacyjnego dokonał wyceny naprawy lustra na kwotę 646,40 zł, tj. dokonał własnej analizy przyznającej odszkodowanie, bez sporządzania kosztorysu szczegółowego w oparciu o metodę wyceny wskazaną w ust. § 34 ust. 13 OWU.

Za zasadne należało uznać również w całości koszty wyceny osuszenia i uruchomienia instalacji elektrycznej. Biegły dokonał weryfikacji prywatnego kosztorysu wykonanego na zlecenie powodów i uznał zasadność przedstawionych kosztów. Jak ustalił biegły wycena została sporządzona metodą szczegółową w oparciu o katalogi KNR 4-03, (...) 4-03, (...) 6 i własne składniki cenotwórcze: stawkę robocizny 14 zł netto, koszty pośrednie Kp do R+M: 60%, zysk do R:10%. Na podstawie przeprowadzonych oględzin biegły potwierdził też zakres wykonanych prac.

Na aprobatę zasługuje też zastosowana przez biegłego w sporządzonym kosztorysie stawka robocizny 19 zł netto, która wynika z cennika I.. Wprawdzie stawka ta jest wyższa niż stawka wskazana w cenniku S., niemniej jednak biegły uzasadnił zastosowanie właśnie wyższej stawki. Nie można bowiem pominąć faktu, iż prace będące przedmiotem wyceny dotyczyły remontowych robót specjalistycznych lub robót wykończeniowych o wysokim standardzie. W konsekwencji, wskazaną przez pozwanego stawkę robocizny 13,55 zł uznać należy za zbyt niską tym bardziej, że w kosztorysie naprawczym sporządzonym przez likwidatora (...) zastosowano wyższą stawkę robocizny – 14,95 zł netto. Tym samym uznać należy, iż pozwany w sporządzonym kosztorysie również zanegował stawkę robocizny wynikającą z cennika S..

Sposób wyceny powstałych szkód w zalonym budynku został szczegółowo opisany w opinii biegłego inż. K., którą to opinię Sąd w całości podziela.

Mając na uwadze wskazane wyżej okoliczności faktyczne i prawne Sąd zasądził od pozwanego solidarnie na rzecz powodów kwotę 119.651,01 wraz z odsetkami za opóźnienie w wysokości 7% w stosunku rocznym tj. wysokości równej sumie stopy referencyjnej Narodowego Banku Polskiego i 5,5 punktów procentowych od kwoty 80 000 zł od dnia 25 marca 2016 r. do dnia zapłaty oraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od kwoty 39.651,01 zł od dnia 25 kwietnia 2017 r. oraz kolejnymi odsetkami ustawowymi za opóźnienie w razie zmiany ich wysokości do dnia zapłaty. Podstawę rozstrzygnięcia o odsetkach stanowi art. 481 k.c. Żądanie zasądzenia odsetek od kwoty 39.651,01 zł od dnia 25 marca 2016 r. do dnia 24 kwietnia 2017 r. z uwagi na treść art. 817 § 1 k.c. nie zasługiwało na uwzględnienie. Powodowie domagali się bowiem początkowo zasądzenia od pozwanego kwoty 80 000 zł wraz z odsetkami od dnia 25 marca 2016 r. do dnia zapłaty. Pismo procesowe powodów z dnia 10 marca 2017 r. ze zmianą powództwa w zakresie żądanej kwoty zostało doręczone pełnomocnikowi powodów w dniu 24 marca 2017 r., tym samym uwzględniając 30 dniowy termin do zapłaty należało orzec odsetki od kwoty 39.651,01 od dnia 25 kwietnia 2016 r.

W tych okolicznościach Sąd w pkt 2 wyroku oddalił powództwo w zakresie żądania odsetek od dnia 25 marca 2016 r. do dnia 24 marca 2017 r. od kwoty 39.651,01 zł.

Sąd zasądził od pozwanego solidarnie na rzecz powodów kwotę 12 474 zł tytułem zwrotu kosztów procesu. Orzeczenie w tym zakresie uzasadnia treść art. 98 § 1 k.p.c., wyrażającego ogólną zasadę zgodnie z którą strona przegrywająca sprawę zobowiązana jest zwrócić przeciwnikowi na jego żądanie koszty niezbędne do celowego dochodzenia praw i celowej obrony. Na koszty procesu poniesione przez powoda złożyła się opłata od pozwu w wysokości 4000 zł, opłata od wniosku o zabezpieczenie w kwocie 40 zł, zaliczka na koszt przeprowadzenia dowodu z opinii biegłego w wysokości

3 000 zł, opłata skarbową w wysokości 34 zł oraz wynagrodzenie pełnomocnika powoda w wysokości 5 400 zł - § 2 pkt 6 rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie (Dz. U. z 2015 r. poz. 1800 ze zm.).

Sąd nakazał pobrać od pozwanego na rzecz Skarbu Państwa kwotę 1983 zł tytułem kosztów sądowych. Kwota ta nie została w toku procesu uiszczona przez powodów, mając natomiast na uwadze wynik procesu na zasadzie art. 113 ust. 1 ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (Dz. U. Nr 167, poz. 1398 ze zm. w zw. z art. 98 § 1 k.p.c.